

IIe SECTION.
22^e question.

GEDRUKTE CATALOGUSSEN VAN BRIEVENVERZAMELINGEN

bij C. P. BURGER JR.,
Bibliothecaris der Universiteits- Bibliotheek, Amsterdam.

Elke grootere bibliotheek heeft eene handschriftenverzameling, en wat de catalogiseering betreft, wordt en tusschen deze en de eigenlijke boekerij, uit den aard der zaak een scherp onderscheid gemaakt. Een volledige gedrukte catalogus van de boeken wordt tegenwoordig door groote bibliotheken in der regel niet uitgegeven; de kosten zijn daarvan te hoog, en het groote werk zou te spoedig weer verouderd zijn. Daarentegen komt men er bijna overal van zelf toe, een handschriftencatalogus te maken, en ook uit te geven. Aan elke bibliotheek heeft men eene groote verzameling van zulke handschriftencatalogussen. Zeer ongelijk van inhoud en van beteekenis, zijn ze toch alle van groot nut; zoo ze niet gemaakt werden, zou het handschriftenbezit van de bibliotheken voor de belangstellenden vrij wel verborgen blijven. Des te meer is het te bevreemden en te betreuren, dat eene rubriek van handschriften veelal buiten deze catalogussen gehouden wordt, namelijk de brieven. Wel wordt dikwijls in den handschriftencatalogus aangegeven dat er eene verzameling brieven van dezen of dien schijver is, ofwel eene briefwisseling tusschen min of meer duidelijk aangewezen

personen, en ik zou niet willen beweren dat deze aanwijzingen niet in vele gevallen goede diensten doen. Waar echter de brievenverzamelingen grooter en rijker van inhoud worden zijn zij op den duur onvoldoende. Zoodra er iemand gevonden wordt die de noodige kennis en voldoende tijd heeft, komt men er van zelf toe een naamklapper te maken aller eerst op de namen des schrijvers, daarna ook op de namen der schrijvers, daarna ook op die der geadresseerden.

Wanneer men nu zulk een klapper bezit, en het gemak ervan kent, waartoe dan niet een stap verder gegaan, en deze dubbele brievenlijst niet door den druk gemeen gemaakt? Ja, ik weet zeer goed dat dit geen kleinigheid is, dat men dikwijls, eer men hiertoe kan overgaan, het geheele werk herzien, misschien wel van voren af op nieuw doen moet; maar de verbetering is dan ook van blijvende waarde, de verzameling doet in ruimeren kring nut, en de besparing aan arbeid bij het helpen van hen die brieven willen raadplegen is zeer belangrijk.

Aan de Amsterdamsche Universiteitsbibliotheek is vòòr 16 jaren een begin gemaakt met het voorbereiden voor den druk van brievencatalogussen als de hier bedoelde. Het geluk wilde dat destijds de heer J. Hellendoorn aan de bibliotheek verbonden werd, die spoedig bleek voor dit werk de geschikte man te zijn. De sedert verschenen brievencatalogussen zijn algemeen verspreid, en hebben veel belangstelling gevonden, en zijn voor de administratie zelve een blijvend gerief. Terwijl de oorspronkelijke drang tot het vervaardigen van deze catalogussen uitging van eene voorwaarde aan de schenking van eene groote brievencollectie verbonden, heeft de ervaring zelve ons er toe gebracht dezen arbeid niet als een eenigszins lastigen plicht, maar als een, zooal niet volstrekt noodig, dan toch zeer nuttig en gewenscht werk te beschouwen.

Sedert heb ik ook meermalen met andere beheerders van brievenverzamelingen over de zaak gesproken, en ook schriftelijk van gedachten gewisseld, en daarbij kwam herhaaldelijk een bezwaar voor den dag, dat zich vroeger ook bij mij had doen gevoelen, en dat dit nuttige werk veel

meer dan wenschelijk is, tegen houdt. Bijna altijd ontmoet ik de tegenwerping, dat men aan namen en datum alleen niet veel heeft, dat ook iets van den inhoud der brieven zou behooren vermeld te worden. Het is mij vruchteloos gebleken, te trachten deze meening te weerleggen ; men kan er op wijzen dat tal van brieven of zoo goed als geen inhoud hebben, en toch om de personen der correspondenten, of om schrift of dateering van belang kunnen zijn, dat tal van andere brieven over honderd en één verschillende onderwerpen handelen, de tegenpartij handhaaft ondanks alles hare meening.

Ten slotte blijft er echter een afdoend argument over, en wel dit. Wie van eene groote brievenverzameling den inhoud der brieven mee wil beschrijven, brengt geen catalogus tot stand. Wie zich daarentigen beperkt tot de uitwendige feiten, krijgt het werk wel klaar.

Voor eene samenkomst van beheerders van boekerijën en archieven achtte ik dit onderwerp van genoeg belang om het met deze korte woorden in te leiden.

Amsterdam, Januari 1910.

C. BURGER JR.

